

KELIAS

TURINYS

V skyrius. Atgimusi tauta atkuria valstybę

5.1 Prie draudžiamos knygos slaptąjoje mokykloje	1
5.2 Lietuvos laisvės šaukliai	2
5.3 Nepriklausoma Lietuva – pasaulio žemėlapyje	4
5.4 Kovose apginta laisvė	6
5.5 Nepriklausomos Lietuvos laimėjimai	7
+5.6 Šalis su sparnais.....	8
Žinau, moku, galiu	10

VI skyrius. Okupacijų laikotarpis

6.1 Juodojo kaspino diena	12
6.2 Sovietinius okupantus keičia nacistai	13
6.3 Kelias iš mirties į laisvę.....	14
6.4 Miško broliai	15
6.5 Atplėšti nuo tėvynės	17
+6.6 Miško seserys	19
Žinau, moku, galiu	20

VII skyrius. Kelias į laisvę ir nepriklausomybę

7.1 Gyvenimas Sovietų Lietuvoje	22
7.2 „Gražinkite laisvę!“	24
7.3 Baltijos kelias.....	25
7.4 Lietuva vėl laisva	26
7.5 Naktis prie televizijos bokšto	27
Žinau, moku, galiu	28

VIII skyrius. Lietuva dabartiniame pasaulyje

8.1 Mūsų valstybės simboliai	30
8.2 Pasklidę po pasaulį	31
8.3 Jie garsina Lietuvos vardą pasaulyje.....	32
+8.4 Laisva Lietuva – Europos dalis	33
+8.5 Pasaulio paveldas Lietuvoje	34
+8.6 Stiprūs kartu su Ukraina	35
Žinau, moku, galiu	36

Aplikacijos	39
-------------------	----

 – temos puslapis vadovėlyje

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Darbai su istorijos vadovėliu KELIAS (2022 M. BUP)

Autoriai: Ignas Kapleris, Karolis Mickevičius, Rytas Šalna

Redaktorė Renata Levickienė

Dizaineris ir maketuotojas Arūnas Latiška

Žemėlapius sudarė Arūnas Latiška

Dailininkai: Marius Zavadskis, Adomas Matuliaskas, Lina Žutautienė,

Šarūnas Miškinis, Ruben Atojan, Vilius Jurkūnas

Viršelio autorė Indrė Salanginitė

© I. Kapleris, K. Mickevičius, R. Šalna

© Leidykla BRIEDIS, 2026

ISBN 978-609-494-270-9

BRIEDIS

Ilustracijų šaltiniai

Ben Ealovega, 32; <https://orangutanfoundation.org.au/>, 32; <https://www.google.com/maps/>, 3, 14; Kapleris I., 16; Lietuvos bankas (monetų dailininkai: R. J. Belevičius, R. Eidėjus, T. Dragūnas, L. Luycx, V. Oržekauskas, G. Paulauskis, L. Parulskis, E. Ratkutė, T. Žebrauskas), 34; Lietuvos fotomenininkų sąjungos eksponatas (R. Požerskio nuotrauka), 26; Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, 19; Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, 1; Lietuvos nacionalinis muziejus, 5, 18, 27; Lietuvos Respublikos Seimo archyvas (P. Lileikio nuotrauka), 26; LR krašto apsaugos ministerija, 26; „LTU Aquatics“, 32; Nacionalinis M. K. Čiurlionio muziejus, 1; Pocius G., 26; Vegard Grøtt/Bildbyrå, 32; Vilniaus universitetas, 32.

Susidaro Lietuvos
valstybė.

1569 m.

III Abiejų Tautų
Respublikos padaliji-
mas. Senoji Lietuvos
valstybė žlunga.

1795–1915 m.

Lietuva
paskelbiama
nepriklausoma
valstybe.

1 SUKURK LIETUVOS VALSTYBĖS RAIDOS LAIKO JUOSTĄ.

Mūsų valstybė yra viena seniausių Europoje. Per šimtus metų trukusią Lietuvos istoriją šalis patyrė visko: klestėjimą, bendrą su Lenkija valstybę, carinės Rusijos ir Sovietų Sąjungos sprespaudą ir galiausiai nepriklausomos valstybės atkūrimą.

- Užpildyk svarbiausių Lietuvos valstybės raidos įvykių ir laikotarpių laiko juostą.
- Apskaičiuok, kiek metų truko:
 - Lietuvos valstybės gyvavimas nuo Mindaugo laikų iki III Abiejų Tautų Respublikos padalijimo; m.
 - Lietuvos buvimas carinės Rusijos dalimi; m.
 - Vasario 16-ąją paskelbtos nepriklausomos Lietuvos valstybės gyvavimas; m.
 - Sovietų Sąjungos okupacija Lietuvoje; m.
 - Kovo 11-ąją atkurtos nepriklausomos Lietuvos valstybės gyvavimas. m.

2 KAS YRA NEPRIKLAUSOMA VALSTYBĖ?

Kiekvieną nepriklausomą valstybę galima atpažinti pagal tam tikrus bruožus. Iš pateiktų bruožų išrink du svarbiausius ir paaiškink, kodėl juos pasirinkai.

Savi įstatymai – valstybėje veikia šalies įstatymai, kurių paiso joje gyvenantys žmonės.

Sava valdžia ir saugumo institucijos (kariuomenė, policija) – valstybė turi savo valdžią, žmones kurie priima įstatymus, rūpinasi jų vykdymu.

Teritorija – valstybė turi aiškiai apibrėžtą, savos valdžios valdomą teritoriją.

Tarptautinis pripažinimas – valstybę pripažįsta kitos pasaulio šalys.

Nuolatiniai gyventojai – valstybė turi nuolatinius savo gyventojus, kurie rūpinasi valstybe.

Savi valstybės simboliai – herbas, himnas ir vėliava.

-
-

1940 m. birželio 15 d.

1940–1941,
1944–1990 m.

m. kovo 11 d.

m.

Gyvuoja
nepriklausoma
Lietuvos valstybė.

Lietuva okupuota

Lietuva tampa
Europos Sąjungos
ir NATO nare.

3 VASARIO 16-OSIOS AKTO SIGNATARAI

Šioje istorinėje nuotraukoje įamžinti Lietuvos Tarybos nariai, 1918 m. vasario 16 d. pasirašę Lietuvos Nepriklausomybės Aktą.

a) Kiek Vasario 16-osios signatarų užfiksuota nuotraukoje?

b) Kodėl signatarai apsirengę puošniais drabužiais ir atrodo tokie rimti?

c) Kuri vieta signatarų nuotraukoje garbingiausia? Kaip manai, kodėl ši asmenybė taip pagerbta?

d) Naudokis internetu ir sužinok, kas nufotografavo Vasario 16-osios signatarus.

4 VASARIO 16-OSIOS SIGNATARO KREIPIMASIS Į PASAULĮ

Tau Lietuvos Taryba patikėjo itin svarbią užduotį – parašyti kreipimąsi į pasaulio valstybes. Jame nurodyk, kodėl Lietuva turi būti pripažinta nepriklausoma valstybe. Taip pat pakvieskit kitas šalis užmegzti draugiškus ryšius su Lietuva.

1 S. DARIAUS IR S. GIRĖNO SKRYDIS PER ATLANTĄ

1933 m. drąsūs lietuviai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas pasiryžo neįtikėtinam žygdarbiui. Jie nusprendė lėktuvu „Lituanika“ perskristi Atlanto vandenyną. Nepaisant lakūnų žūties, šis skrydis tapo tikru pasiaukojimo tėvynei simboliu.

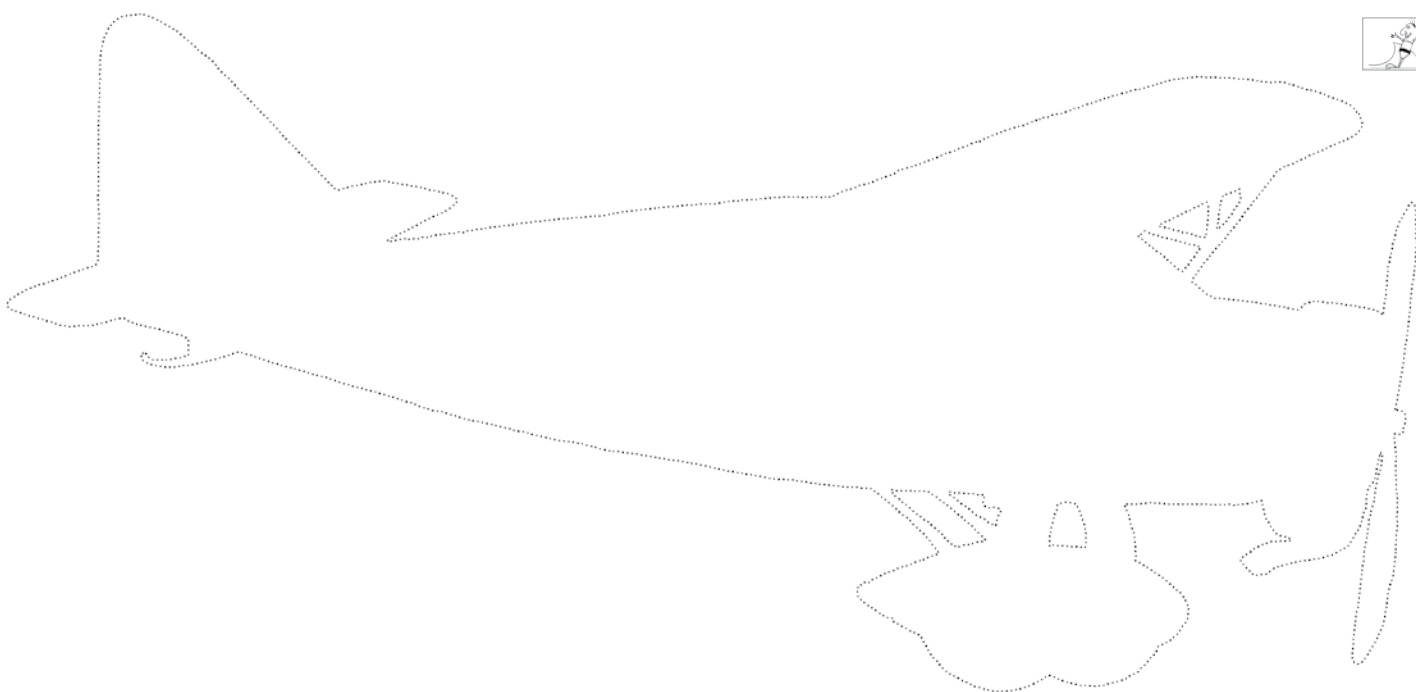
a) Linija pažymėk S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio kelią.

b) Reikiamose Žemės pusrutulio vietose įrašyk:

Amerika, Europa, Lietuva, Niujorkas, Kaunas, Atlanto vandenynas.

2 ATKURK „LITUANIKĄ“

Iš 39 p. iškirpk lėktuvo, kuriuo Lietuvos lakūnai S. Darius ir S. Girėnas perskrido Atlantą, dalis ir įklijuok į paruoštą vietą. Nuspalvink „Lituanikos“ lėktuvą tinkamomis spalvomis.

3 LAKŪNŲ ŽINIA LIETUVAI

Įsivaizduok, kad esi vienas iš „Lituanikos“ lakūnų, skrendančių virš Atlanto vandenyno. Sugalvok, kokią žinią norėtum perduoti Lietuvos žmonėms, kurie nekantriai laukia „Lituanikos“ nutūpimo Kauno oro uoste.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

4 „ANBO IV“ ESKADRILĖS SKRYDIS PO EUROPA

Prieš tavo akis lietuviškų lėktuvų konstruktorius, Lietuvos kariuomenės generolas Antanas Gustaitis. Vienas garsiausių jo kūrinių – ANBO IV. Tai modernus žvalgybinis lėktuvas, kuriuo lietuvių lakūnai 1934 m. sėkmingai apskrido visą Europą.

a) Paaiškink, ką reiškia lėktuvų pavadinimas ANBO.

b) Kam šie lėktuvai naudoti?

c) Europos žemėlapyje pažymėk 1934 m. ANBO eskadrilės maršrutą:

1 – Kaunas;	10 – Udinė;
2 – Stokholmas;	11 – Viena;
3 – Kopenhaga;	12 – Praha;
4 – Amsterdamas;	13 – Budapeštas;
5 – Briuselis;	14 – Bukareštas;
6 – Londonas;	15 – Kijevas;
7 – Paryžius;	16 – Maskva;
8 – Marselis;	17 – Didieji Lukai;
9 – Roma;	18 – Kaunas.

d) Nustatyk, kiek valstybių aplankė lietuvių lakūnai.

e) Apskaičiuok, kokį atstumą įveikė skrydžio dalyviai.

..... km

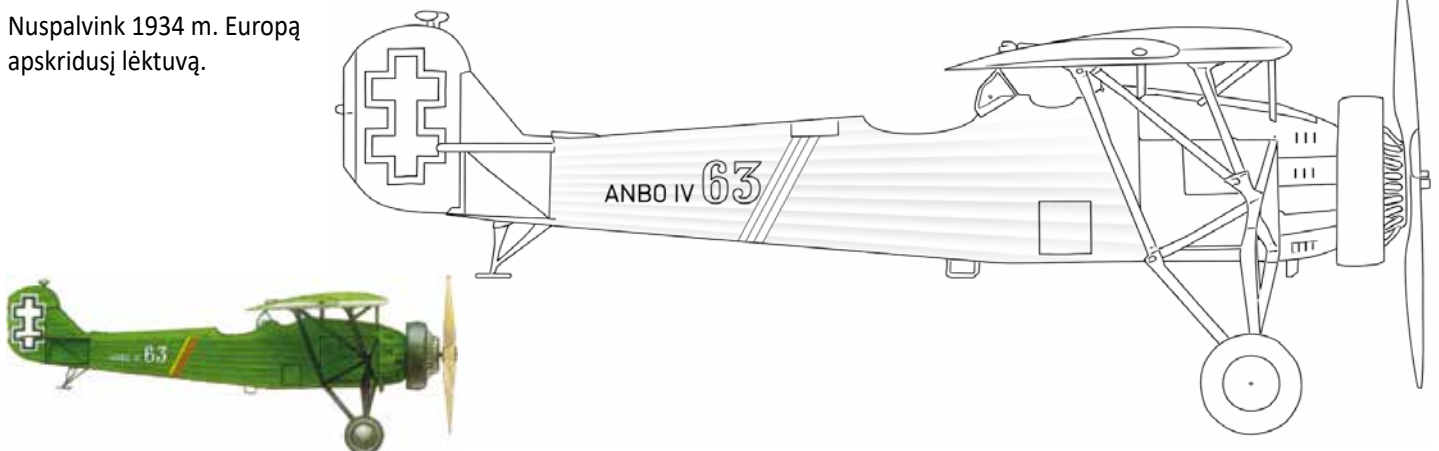

Mastelis 1 : 28 000 000 (1 cm – 280 km)

M 0 280 560 840 km

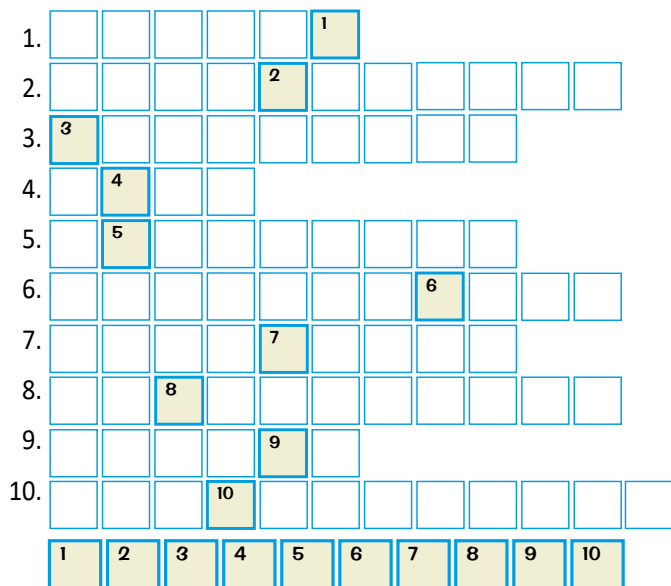
5 LĖKTUVAS „ANBO IV“

Nuspalvink 1934 m. Europą apskridusį lėktuvą.

SVARBIAUSIOS SĄVOKOS

1 Išspręsk kryžiažodį ir sužinok, kaip vadinamas 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės Aktą priėmęs ir ant šio dokumento pasirašęs žmogus.

1. Vienas pirmųjų lietuviškų laikraščių, kurio leidimu rūpinosi V. Kudirka.
2. Lietuvos valstybės vadovas.
3. Lietuviškas tekstas, parašytas rusiškėmis raidėmis.
4. A. Gustaičio sukonstruotų lėktuvų pavadinimas.
5. Žmogus, nusprendęs ginti tėvynę ir savo noru tapęs kariu.
6. Valstybės santvarka, kai visi piliečiai turi teisę dalyvauti šalies valdyme.
7. S. Dariaus ir S. Girėno lėktuvas, kuriuo jie perskrido Atlanto vandenyną.
8. Slaptosios lietuviškos mokyklos mokytojas.
9. Iškilminga giesmė, vienas iš valstybės simbolių.
10. Pagrindinis šalies įstatymas.

LAIKAS ISTORIJOJE

2 Laiko juostoje įrašyk tinkamą datą arba įvykį.

..... m.
..... d.

Panaikinamas lietuviškos spaudos draudimas.

..... m.

Sušauktas Didysis Vilniaus seimas.

1918 m. vasario 16 d.

..... m.

Nepriklausomybės kovos.

..... m.

ANBO IV eskadrilės skrydis po Europą.

1933 m. liepos 15–17 d.

1923 m.

..... m.

Dirba Steigiamasis Seimas.

3 ISTORINĖS ASMENYBĖS

a) Atpažink pavaizduotas asmenybes ir įrašyk jų vardus.

A

B

C

D

E

F

G

H

b) Kurios asmenybės veiklą atspindi apibūdinimas? Įrašyk tinkamą raidę (A–H).

☐ Pirmasis bei ketvirtasis Lietuvos valstybės prezidentas ir Nepriklausomybės Akto signataras.	☐ Vieno iš pirmųjų lietuviškų laikraščių „Varpas“ rengėjas ir Lietuvos himno kūrėjas.
☐ Lietuvių lakūnai, pirmieji perskridę Atlanto vandenyną.	☐ Nepriklausomybės Akto signataras, tapęs antruoju Lietuvos valstybės prezidentu.
☐ Steigiamojo Seimo narė, kovotoja už moterų teises, galėjusi tapti Lietuvos valstybės prezidente.	☐ Žemaičių vyskupas, spaudos draudimo laikotarpiu organizavęs lietuviškų knygų leidybą Mažojoje Lietuvoje.
☐ Pirmojo lietuviško laikraščio „Aušra“ rengėjas ir Nepriklausomybės Akto signataras.	☐ Gydytojas, išrinktas trečiuoju Lietuvos valstybės prezidentu.

Puikiai – viskas pavyko ir panašias užduotis galiu padėti atlikti kitiems.

Gera – atlikau beveik visas užduotis, bet negaliu padėti jų atlikti kitiems.

Patenkinamai – ne visas užduotis atlikau ir supratau, turiu dar pasimokyti.

Silpnai – užduočių neatlikau, nes nieko nesupratau, turiu prašyti mokytojo pagalbos.

ĮSIVERTINIMAS

Šiame užduočių sąsiuvinio skyriuje atlikai daug užduočių. Elkis sąžiningai ir įsivertink, kaip tau sekėsi jas atlikti. Ties tinkamu ženklu pažymėk +.

☐

☐

☐

☐